

Gdańsk, 15.04.2023.

dr hab. Marcin Krawczyński, prof. AWF i S

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku

Recenzja

rozprawy doktorskiej

mgr Sandry Jóźwik pt. „Zastosowanie wirtualnej terapii w rehabilitacji pacjentów z chorobą niedokrwienną serca i współistniejącymi zaburzeniami depresyjno-lękowymi” (promotor: dr hab. Joanna Szczepańska-Gieracha, prof. AWF, Akademia Wychowania Fizycznego im.

Polskich Olimpijczyków, Wrocław 2022)

Rozprawa doktorska Pani mgr Sandry Jóźwik opiera się na trzech artykułach opublikowanych w trzech prestiżowych czasopismach naukowych (IF od 2,948 do 4,964) *Journal of Clinical Medicine, Medicina oraz Healthcare*. Pierwsze opracowanie stanowi wprowadzenie do cyklu prac i ma charakter ogólnego spojrzenia na problematykę zaburzeń depresyjno-lekowych występujących u pacjentów biorących udział w rehabilitacji kardiologicznej. Pozostałe dwa artykuły mają charakter empiryczny odnoszącymi się do badań w grupie kobiet oraz grupie mężczyzn. Wszystkie prace są pracami wieloautorskimi, przy czym w każdej z nich p. mgr Jóźwik występuje jako pierwszy autor. Artykuły zostały opublikowane w latach 2021-2022. Sumaryczna punktacja MEiN wynosi 220 pkt., a sumaryczny Impact Factor tych publikacji – 11,072. Główny trzon materiałów przedstawionych do recenzji obejmuje próbę skróconego opis rozprawy doktorskiej przedstawionej w formie spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych oraz kopie wspomnianych artykułów naukowych.

Zgodnie z art. 187 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 742) „Rozprawę doktorską może stanowić praca pisemna, w tym monografia naukowa, zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych, praca projektowa, konstrukcyjna, technologiczna, wdrożeniowa lub artystyczna, a także samodzielna i wyodrębniona część pracy zbiorowej.” O spełnieniu powyższych wymagań świadczą dołączone deklaracje współautorów wskazujące, że indywidualny wkład p. mgr Sandry Jóźwik w powstawanie omawianych publikacji był znaczący i obejmował: opracowanie koncepcji, metodologii, zbieranie danych, analiza formalna, analizy statystyczne, zbieranie bibliografii oraz pisanie artykułu naukowego. Brak jest natomiast oświadczenia współautorów publikacji o nakładzie pracy wyrażony w parametrach ilościowych (%).

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska p. mgr Sandry Jóźwik wpisuje się w nowatorskie pomysły badawcze, osadzone na styku psychologii eksperymentalnej, psychofizjologii, psychologii zdrowia oraz psychologii rehabilitacji. Przedmiotem swych studiów uczyniła Autorka zastosowanie wirtualnej terapii jako wsparcia procesu rehabilitacji u pacjentów z chorobą niedokrwienna serca i współwystępującymi zaburzeniami depresyjno-lękowymi. Jest to temat nie tylko interesujący poznawczo, ale także istotny praktycznie. Scharakteryzowanie możliwości zastosowania terapii z wykorzystaniem wirtualnej rzeczywistości (VR) jako elementu wzmacniającego rehabilitację kardiologiczną jest zamierzeniem ambitnym i posiada znaczny i znaczący wymiar aplikacyjny. Tym bardziej, że badania dotyczą chorób sercowo-naczyniowych – jednej z głównych przyczyn przedwczesnych zgonów, także w powiązaniu z chorobami współistniejącymi (tu – zaburzeniami depresyjno-lękowymi).

Praca liczy 85 numerowanych strony i składa się ze *Wskazania osiągnięcia, Wprowadzenia, Celu pracy, Metod badań, Omówienia prac składających się na osiągnięcie naukowe, Wniosków, Opublikowanych prac* stanowiących podstawę postępowania, *Piśmiennictwa, Streszczenia* i streszczenia w języku angielskim (*Abstract*) oraz *Załączników*.

Oceniając treści zawarte w teoretycznej warstwie pracy, pomieszczone we *Wprowadzeniu* (s. 4-5), pragnę zauważyć, że Autorka dokonuje w niej krytycznej analizy dotychczasowego dorobku teoretycznego i empirycznego w obszarach badawczych odnoszących się do charakterystyki etiologii chorób sercowo-naczyniowych, depresji i lęku w przebiegu tych chorób, wstępowania różnic płciowych w przebiegu badanych chorób oraz możliwości zastosowania wirtualnej rzeczywistości w leczeniu. W tym bardzo syntetycznym zestawieniu warte podkreślenia jest to, że Autorka porusza się swobodnie i ze znanstwem światowej literaturze przedmiotu. Wykład skonstruowany jest logicznie, z analizą stanu badań tak psychologicznych, jak i konsekwencją odniesień fizjologicznych i behawioralnych. Recenzenta niepokoi jednak fakt zbyt pobieżnego potraktowania polskiej literatury z zakresu rehabilitacji i psychologii. Uważam, że Autorka opisując np. depresję i lęk w przebiegu chorób sercowo-naczyniowych mogłaby pokusić się o nieco dokładniejszą analizę prac z tego zakresu.

W kolejnej części scharakteryzowano cel pracy oraz zastosowane metody. Część *Omówienia prac składających się na osiągnięcie naukowe* opisuje w skróconej formie trzy artykuły stanowiące podstawę dysertacji. W badaniach wzięło udział: w pierwszym 77 pacjentów (34 mężczyzn i 43 kobiet), w drugim - 43 kobiety, a w trzecim - 34 mężczyzn. We wszystkich eksperymentach uczestnicy zostali losowo podzieleni na dwie grupy (eksperymentalną i kontrolną), gdzie w grupie eksperymentalnej standardowa rehabilitacja kardiologiczna została uzupełniona o 8 sesji terapii z wykorzystaniem rzeczywistości wirtualnej VR w oparciu o urządzenia VR TierOne (opisane w załączniku s. 76-85). W grupie kontrolnej jako uzupełnienie CR stosowany był Trening Autogenny metodą Schultza. Do oceny

zaburzeń depresyjno-lękowych zastosowano Szpitalną Skalę Lęku i Depresji (Hospital Anxiety-Depression Skale, HADS), a poziom odczuwanego stresu oceniano za pomocą Kwestionariusza Poczucia Stresu (Perception Stress Questionnaire, PSQ). Dane uzupełniono o charakterystyki socjodemograficzne, kliniczne i dotyczące stylu życia badanych.

Część opisową zamykają *Wnioski*. Recenzent, oprócz typowych refleksji końcowych, chętnie widziałby także w tej części ograniczenia i trudności związane z przeprowadzeniem badań własnych oraz implikacje praktyczne i dalsze kierunki badań.

W odniesieniu do całokształtu tematyki pracy pojawiają się pewne pytania i wątpliwości, które nie obniżają w żaden sposób ogólnej, bardzo pozytywnej oceny pracy i mam nadzieję, że w odpowiedziach Autorki zostaną wyjaśnione. Pytania recenzenta dotyczą:

1. Czy i jak w świetle analizy literatury przedmiotu oraz uzyskanych wyników badań własnych (oraz doświadczeń zdobytych w trakcie eksperymentów) można odnieść zaprezentowany model zastosowania wirtualnej rzeczywistości w rehabilitacji z chorobą niedokrwienną serca i współistniejącymi zaburzeniami depresyjno-lękowymi do szerszej praktyki rehabilitacyjnej w polskich szpitalach? Recenzentowi chodzi tu o warstwę pragmatyczną np. koszty, dostępność itp.
2. Jaki Autorka skomentuje wyniki badań własnych w grupie mężczyzn? Dlaczego mężczyźni w procesie rehabilitacji rezygnowali z udziału w zajęciach relaksacyjnych i psychoedukacyjnych?
3. Jak Autorka widzi możliwość wykorzystania wirtualnej rzeczywistości w kontekście wyników badań własnych w odniesieniu do innych obszarów interwencji psychologicznej np. w sporcie wysokokwalifikowanym? Recenzenta interesuje tu przede wszystkim element przeciwdziałania depresji coraz częściej występującej wśród zawodników wysokiego wyczynu.

Z obowiązku recenzenta muszę zwrócić jeszcze uwagę na pewne niedociągnięcie natury edytorskiej. Recenzent uważa, że w tekście polskim Autorka nadużywa skrótów CVD, VR itd. Także opisując metody badań winno wskazać się dane bibliograficzne zastosowanych narzędzi.

W podsumowaniu stwierdzam, że ocenianą dysertację, składającą się ze zbioru publikacji, charakteryzuje spójny tematycznie cykl badań. Cykl ten charakteryzuje też prawidłowo uzasadniony problem badawczy, właściwy dobór metod badań, rzetelność analiz statystycznych, a obszerne ujęcie literatury przedmiotu pozwala na rzeczową i merytoryczną dyskusję wyników badań. Prace wnoszą znaczący i oryginalny wkład do wiedzy z zakresu psychologii zdrowia, w powiązaniu z rehabilitacją kardiologiczną.

Stwierdzam, że przedłożona mi do oceny rozprawa doktorska p. mgr Sandry Jóźwik oparta na cyklu spójnych tematycznie trzech artykułów naukowych spełnia wszystkie wymogi Ustawy o Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stawiane pracom przy ubieganiu się o nadanie stopnia doktora. Wnoszę do Wysokiej Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu o dopuszczenie Kandydatki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę wysokie walory poznawcze i aplikacyjne recenzowanej pracy, wnoszę o wyróżnienie rozprawy. Badania dotyczące wykorzystania wirtualnej rzeczywistości w rehabilitacji mają charakter pionierski nie tylko na gruncie polskim, ale i światowym. Zostały przeprowadzone w sumienny i rzetelny sposób. Autorka podjęła się trudnego zadania przeprowadzenia skomplikowanych badań eksperymentalnych na relatywnie dużej grupie osób badanych. Właściwy dobór narzędzi badawczych, wielość analiz, prezentacji i dyskusji wyników badań własnych opublikowanych w renomowanych czasopismach dopełniają tego obrazu.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R. D. ... = ...'.